

Vaszary János (1867-1939)*Fekvő nő*, 1919 körül

Olaj, vászon, 100x132 cm

Jelezve balra lent: Vaszary J.

Kiállítva:

- Kuny Domokos Múzeum, Tata, 1967.

Kiállítva és reprodukálva:

- Vaszary János gyűjteményes kiállítása, Ernst Múzeum, 1919. március
- Vaszary János emlékkiállítás az Ernst Múzeum kollektív kiállításán, 1920. február-március, katalógus: 104.

Reprodukálva:

- Lázár Béla: Vaszary János képei. Bp. 1923. XI. képtábla
- Haulisch Lenke: Vaszary, Budapest. 1978. 118. kép

Kikiáltási ár: 7 000 000 Ft

1919

Vaszary János a frontról való hazatérte után tatai otthonába vonult vissza, ott kezdte el akt képeinek sorozatát is, melynek egyik első darabjai közé tartozik a *Fekvő nő* című munka.

Hét évvel legutolsó gyűjteményes kiállítása után, 1919 márciusában jelentkezett legújabb képeivel az Ernst Múzeum falain. Tárlatát, melyet lényegében félbeszakított a kitörő Tanácsköztársaság nem követte az Ernst Múzeumban ugyanez év novemberéig újabb kiállítás. Feltehetően ennek is volt köszönhető, hogy 1920-ban újabb csoportkiállításon mutathatta be alkotásait, melyen az 1919-es kiállításról már ismert művek jó része ismét szerepelt

Expresszionizmus

Vaszary a megrázó háborús élményei hatására a német expresszionizmussal rokon szemléletű művek egy részét alkotta meg. Megrendítőek ekkor készültek Golgota ábrázolásai, Sírátás képei, vagy a kiszolgáltatott, a társadalom perifériáján lévő gyermekportréi. Az expresszionista festésmódot alkalmazta olyan hagyományosan felfogott képtípusoknál is, mint a szabadban fekvő női akt témája. Vaszary megtartotta az impresszionizmusban is kedvelt *sujet*, a háttal fekvő női akt kompozíciós elrendezését, ugyanakkor az alapvetően kiegyensúlyozott elrendezésbe az expresszionista szemléletmódnak megfelelő mozgalmasságot igyekezett belevinni. Ezt szolgálják az erőteljes, széles, olykor zaklatott ecsetvonások, éppígy az elnagyolt testformák, szándékos torzítások. Elek Artúr e periódus festői technikáját így jellemezte: „széles, néha a meszelőjére emlékeztető ecsethúzásokkal rakja föl reá a színeket nem egyenletesen, hanem hol áttetszetve rajtok a fekete alapot, hol befödve ezt a színes festék sűrűbb rétegével. ...a színeinek erejét feketével töri meg, hogy mindent elsötétít a színfoltok körül, melyekben azután a színek lelke görcsösen felkacag.” (Nyugat 1920. I. 321-322.)

Színpadszerűség

Képünk tematikailag jól kapcsolódik a húszas évek első felében festett női aktok csoportjához. (*Nyári álmom*, *Ébredés* című képek, stb.) A *Fekvő nő* motívuma azonban egyre bonyolultabb kompozíciókban tűnik fel, mint például a fürdőzők csoportképeiben, vagy zsúfolt mitológiai jelenetekben, ahol újra és újra felhasználja. A műfaji átjárhatóság bizonyítéka a képen a kétoldalt belógó lila függönyre emlékeztető motívum, mely összeköti a festményt a nem sokkal utána készült színpadi képek és cirkuszi jelenetek sorával. Vaszary eddig kevésbé ismert alkotói periódusának (a feketealapos korszaknak) egyik első, reprezentatív darabját jelenti a fenti mű.

Kopócsy Anna

